

ԿԱՆՈՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

“ՍՐԲՈՑ ԹԱՐԳՄԱՆՉԱՑ — ԴՈՒՐԵԱՆ ԳՐԱԿԱՆ ՄՐՑԱՆԱԿ”

Երկնայիշատակ Տեք Նդիշ Ս. Գալտրիարք Դուրեանի Քանանայութեան Յիւնամայ Յարեւանին առթիւ, 1929-ին կարգ մը պատուական ազգայնաց նախարարութեան թնայր գոյացած էր շուրջ 3000 Պ. Ոսկիի ցումաց մը:

Հոգեւոյն Սրբազանին խոյ Կոնստնտինոպոլիս Կաթողիկոսութեան իր վանականութեան յատկ, Տեքէն Ժողովոյ կողմէ կարգուած Երանանդապետի մը հակոցութեան ներքեւ, այդ գումարը, 1931-ին, վերածուեցաւ հասարակական կազմակերպութեան մը, որ, ի յարգանս յիշատակի Հանգուցեւոյն՝ ճիշտաբար տրամադրուած վանքապատկան գետնի մը վրայ տասնըվեց տարիներէ ի վեր, կառուցուած է արդէն Ս. Քաղաքիս Աթոքոս յորջորշուած պոլիտեխնիկական դպրոցը, ԴՈՒՐԵԱՆ ԱՇԷՆԻ անուամբ, և որ այժմ հասոյթի կ'արտադրէ արտիկան աւելի քան 400 Գաղտնիներէն լիբան:

Ինչպէս Քաղաքացւոյն քաջորոշ ի պէն էր, Տեքէն Ժողովը որոշեց որ այդ կազմակերպութեան ամբողջ հասոյթը մասնական սահմանափակութեամբ յատկացուի Ս. Աթոքոս խոյ վանքոյն տակ իրաւորներէ զբաղան-հրատարակական ձեռնարկներու աշխատքն, որպէսզ ԴՈՒՐԵԱՆ ՄԱՍՏԵՆԱԴՈՒՐԵԱՆ տնտեսական ներքեւ կազմակերպութեան անուամբ անուանուի յարգելի մը, հրատարակութեան նախնիաց զիշատարարար անտիպ գործերու, գնում Պ. Աթոքոս ձեռագրաց և սպագրաց զոյց Մատենադարան, ներքեւ համար հարկաւոր դատուած զբարկի և սպեալ մատենաներու և պարբերական հանդէսներու եւայն:

Եկատի առնուելով, դարձեալ, որ բարեկիշատակ Յովսէփ Իզմիրեանցի Դրական Քրքանակը, Կ. Պոլսոյ Ազգ. Գալտրիարքարանի հովանաւորութեան ներքեւ 1886էն մինչև 1914 գործադրուելէ վերջը, ծանօթ պարագայից բերմամբ զարգած էր. թէ՛ այդ զարգումը հետեւեալով յառջը եկած պոլիտեք լրացնելու և թէ՛ զբաղէտ եւ բանասեր Գալտրիարքին յիշատակին մեծարանք մը ևս բնայնու մատուցութեամբ, Տեքէն Ժողովը ընդառաջ երթալով այդ մասին յայտնուած փափաքին, ԴՈՒՐԵԱՆ ԱՇԷՆԻ հասոյթէն առ այժմ տարեկան 60 ոսկոյ սահմանուով հաստատեց Նոր Դրական Մրցանակ մը, նման Ժովսէփ Իզմիրեանցի Մրցանակին, եւ, այս վերջնորէ համար Կ. Պոլսոյ Ազգ. Գալտրիարքարանէն 1901 Ապրիլ 28-ին հրատարակուած Հրահանգին նմանողութեամբ հետեւեալ կերպով կարգադրեց այդ Մրցանակին պայմանները:

Ա. — ԴՈՒՐԵԱՆ ԱՇԷՆԻ-ի հասոյթին մէկ մասով հաստատուած այս Մրցանակը կը կուրի ՍՐԲՈՑ ԹԱՐԳՄԱՆՉԱՑ — ԴՈՒՐԵԱՆ ԳՐԱԿԱՆ ՄՐՑԱՆԱԿ, յանուն և ի պատիւ Սրբոյ Քաղաքացւոյն վարդապետաց Մերոց և նոցա արժանոր հետեւող Մատենադարանի Տ. Նիկիոէ Դուրեան Ս. Գալտրիարք Ս. Աթոքոս:

Բ. — Այս Մրցանակը կը տրուի և կը հրատարակուի իւրաքանչիւր երկու տարին անգամ մը, Սրբոյ Քաղաքացւոյն Տեքէն յաջորդող Կիրակի օրը, Հոկտեմբեր ամսոյ ընթացքին, Հայոց Մրցանակէ մի Գալտրիարքարանին մէջ:

Գ. — Սոյն Մրցանակի հոգաբարձութեան գործը պիտի կատարուի Ս. Աթոքոս Պատենական Խորհուրդին կողմէ, որ այդ մասին պիտի գործէ Դրական Յանձնաժողովով, անպամանելով:

Դ. — Մրցանակին նպատակը լինելով հայագիտական գրականութեան մշակումը քաղաքներ և օգնել նոյն աստեւ անոնց որ այդ մասին մատուցական ձեռնհասութիւն ունենալով հանդերձ կը կարօտին ներթական արկեցութեան, այս երկու կէտերը միանգամայն նկատի պիտի առնուին ներկայացուած գործերու ընդունելութեան միջոցին:

Ե. — ՍՐԲՈՑ ԹԱՐԳՄԱՆՉԱՑ — ԴՈՒՐԵԱՆ ԳՐԱԿԱՆ ՄՐՑԱՆԱԿի ներքեւ պէտք է ընդգրկէ ամբողջ հայագիտութիւնը, այսինքն հայ ազգի պատմութեան, հնախօսութեան և աշխարհագրութեան, գեղարուեստի, Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ պատմութեան և զանազանութեան և իրաւագիտութեան, Հայերէն լին և նոր լեզուի և գումառաբարձութեան և իրաւագիտութեան վերաբերեալ քանակական և զննարարութեան գիտութեան և գրականութեան վերաբերեալ քանակական և զննարարական հետազոտութիւններ, ինչ հայ մատենագիրներու աշխարհագրութեան վերաբերեալ հանդէսներու և օգնականութեան:

գերծ ներածական ուսումնասիրութեամբ և լուսարանող ծանօթագրութեամբ, հայ գաղութներու և հայ երաժշտական Թատրոնի պատմութեան վերաբերյալ հետազոտութիւններ, Նշանաւոր ազգայնոց կենսագրութիւններ, ազգային և տեղական հին և նոր կեանքէ քաղուած բանասիրական և քերթողական լրատուածները՝ եւ այլն:

Զ. — Մրցանակի չեն կրնար ներկայացուիլ.

Յ. — Օտար լեզուներէ թարգմանուած աշխատութիւններ.

Շ. — Հասարակ Դասագրքեր.

Յ. — Անգամ մը արդէն վարձատրուած երկեր.

Կ. — Հին Մատենագրութեանց պարզ ազգագրութիւններ.

Յ. — Ամբողջութիւն չկապող կամ չարեանակութիւն եղող գործեր.

Ե. — Արդէն իսկ ազգագրուող գործեր.

Զ. — Հայ Ազգի և Եկեղեցւոյ և Գրիտոսնէական կրօնի զէմ ուղղակի կամ անուղղակի հակառակ ոգւով գրուած գրքեր:

Կ. — Մրցանակի ներկայացուիլ երկասիրութեանց նիւթը կրնայ կանխաւ որոշուիլ Գրական Թանձնատոմարով կողմէ, և Մրցանակի թուականէն գտնէ տարիուէն առաջ հրատարակուիլ, կրնայ և ապառ թողուիլ վերայիշեալ լրագրանուր գրծերու շրջանակին մէջ, և երբեք պայմանաժամին ըստ այսմ որոշակի յայտարարուիլ:

Ը. — Մրցանակին չեն կրնար մասնակցիլ Գրական Թանձնատոմարով անդամները:

Թ. — Ներկայացուած գործերը պէտք է ըլլան հայերէն, նախընտրուէն աշխարհաբար: Անոնք նամակաւ պիտի յղուին Երուսաղէմի Սրբազան Պատրիարքին, մեքնա-գրեալները՝ երկուական, իսկ ձեռագիրները մէկ մէկ օրինակ, բայց յստակ գրուած: Յղուած ներկեր, մրցանակ ընդունին կամ ոչ, ետ չեն դարձուիլ:

Ժ. — Մրցանակի ներկայացուած երկասիրութիւններ պէտք է ըլլան բաւական ընդարձակ աշխատութիւններ, նիւթի, գիտի և գրական առաւելութիւններով հոխացած, և անձնաբան ու նոր ուսումնասիրութիւններով պատրաստուած:

ԺԱ. — Այս պայմաններուն համեմատ պատրաստուած գործերը պէտք է որ Մրցանակի թուականէն գտնէ կնիք մօտ առաջ հասած ըլլան Երուսաղէմի Սրբազան Պատրիարքին, որպէսզի կարենան ըստ արժանւոյն քննութեան հնթարկուիլ, հակառակ պարագային նկատի կ'առնուին հետագայ Մրցանակաբաշխութեան մը առթիւ:

ԺԲ. — Գրական Թանձնատոմարը կը կատարէ ներկայացուած երկասիրութեանց նախաքննութիւնը, եթէ Մրցանակի պայմաններուն համաձայն գտնէ, յատուկ քննութեան համար կը յանձնէ գանձիք ձեռնհաս անձերու, և անոնց տեղեկագիրն ընդունելով քննութիւնը լրացնելէ վերջ, մրցանակը կ'որոշէ վերնաբար: Որոշումը կը հիմնուի թէ՛ քաջարժակ և թէ՛ համեմատական արժանիքի վրայ:

ԺԳ. — Իւրաքանչիւր երկամեակի Մրցանակի պարգևն է (120) հարիւք քսան Պաշտօններէն Լիւր (կամ Սթէլին), որ կրնայ ամբողջովին տրուիլ, եթէ ըստ այնմ արժէքաւոր երկ մըն է ներկայացուածը, իսկ թէ ոչ երկու կամ աւելի մրցանակներու կը քաժնուի, հաւասար կամ տարբեր աստիճաններով:

ԺԴ. — Եթէ Մրցանակաբաշխութեան պայմանաժամին մէջ որ և է աշխատութիւն ներկայացուի, կամ ներկայացուածներն մրցանակի արժանի կամ մրցանակի արժողութեան արժանի չնկատուին, պարզի գումարը կամ գումարին մասը կրնայ բաժնուիլ ԴՈՒՐԵԱՆԱՆՆԵՐԻ Թարեկան հասոյթէն առնուած այն մասնական գումարին վրայ, որով կը ապագրուին ԴՈՒՐԵԱՆ ՄԱՍՏԵՆԱՆԻՆԻ տիտոսին տակ հրատարակելի գործեր:

ԺԵ. — Թանձնատոմարը պարտաւոր է, իւրաքանչիւր Մրցանակաբաշխութեան առթիւ, քննիչներու անուններն ու տեղեկագիրները հրատարակելու, բայց ներկայացուած երկասիրութեանց և կատարուած քննութեան վրայ լիակատար տեղեկագիր մը կը ներկայացնէ Ս. Աթոռոյ Պաշտօնաթերթին միջոցաւ:

Ս. Աթոռոյ Տնօրէն Ժողովէն վաւերացուած սոյն կանոնագրութիւնը կը լսման Երկրային Կառավարութիւնը, յանձնարարելով անոր գործադրութիւնը:

— Գրականութիւն 1946

Եւ Կառավարութիւն

Պատրիարք Երուսաղէմի
Կիրիլ Բ.